

TASTE OF LIMMUD

הישן יתחדש והחדש יתקדש

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jtkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbijn van Israel

Igrot Haraya, Iggeret 164

Sjabbat 31 juli / 20 menachem-av 5770

Sidra Ekev, Devariem [Deuteronomium] 7:12 - 11:25

Tanach blz. 366-375

Haftara: Jesjaja 49:14 - 51:3

Tanach blz. 885-888

Vertaling: Jaap en Sabine Frank-Fiedler

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5769/Ekev/

EKEV

Mosjee leert het volk zich op de juiste manier te gedragen, God lief te hebben en Zijn geboden na te komen en geeft aan wat de beloning is als ze dat doen. Hij waarschuwt hen God in tijden van voorspoed niet te vergeten. Hij memoreert diverse onderdelen van hun geschiedenis, met inbegrip van het verhaal van het Gouden Kalf en de tweede stenen tafelen.

Ekev – Claire Mandel

Claire Mandel is Executive Director van de New North London Synagogue.

Ekev is de naam van een van die namen van sidrot die ons een thema biedt voor de hele sidra. De simpelste vertaling voor het woord *Ekev* is ‘indien, wanneer’. ‘Wanneer u zich gehoorzaam houdt aan deze voorschriften zal de Eeuwige, uw God, zich van zijn kant houden aan wat Hij uw voorouders in zijn goedheid heeft beloofd’ (Devariem 7:12). Een andere vertaling van *Ekev* is letterlijk ‘omdat’ of ‘op de voet volgend’.

Een belangrijk thema in deze sidra is er een van oorzaak en gevolg – wat is de consequentie van gehoorzaamheid, en wat van ongehoorzaamheid. Door veel van de tekst loopt als patroon Mosjee, die de Israëlieten er opmerkzaam op maakt dat zij zullen worden beloond wanneer zij zich aan Gods ge- en verboden zullen houden. En omgekeerd, dat ze zullen worden gestraft als ze op bepaalde manieren zondigen. De vermelde beloningen zijn omvatten een ongebreideld voortplanten van mens en vee; vruchtbaar land dat een overvloed aan oogst geeft en een algehele

welstand. Straf blijkt uit het ontbreken van dit alles en in is sommige gevallen zelfs zo heftig als sterven. De meest herhaalde zonde lijkt die van de verleiding tot en het uitoefenen van afgoderij te zijn.

Wellicht het bekendste voorbeeld van de rode draad van belonen en straffen in deze sidra bevindt zich in Devariem 13:11-21, welke tekst wij kennen als de tweede paragraaf van het Sjema. ‘Als jullie goed luisteren naar Mijn opdrachten... zal ik regen geven voor jullie land op de juiste tijd... Ik zal gras geven op je weiland voor je vee... Maar hoed je ervoor dat je hart je verleidt zodat jullie je zult afwenden en andere goden zouden dienen... Dan zal de woede van de Eeuwige tegen jullie ontbranden. Hij zal de hemel afsluiten, zodat er geen regen zal zijn... Dan zullen jullie heel snel niet meer kunnen voortbestaan op het goede land dat de Eeuwige jullie geeft’ (Devariem 11:13-21, vertaling LJG-sidoer blz. 65, zie ook de ecologische interpretatie op blz. 67).

Uitgaande van de wereld waarin wij nu leven, heb ik wat meer moeite met het concept van beloning en straf dan onze voorouders in de woestijn er wellicht mee hadden. Terwijl ik een helder verband en een duidelijke logica zie in zo’n tekstgedeelte heb ik moeite met de wat kinderlijke dynamiek, die dit vaak aan mij toont. Als ik me maar netjes gedraag krijg wat meer chocola van mijn ouders, maar als ik stout ben moet ik vroeg naar bed...

Liever geef ik er de voorkeur aan het concept van beloning en straf naar een ander niveau te tillen. In plaats van te denken in termen van gerichte actie en reactie prefereer ik te denken in termen van de inspanning en de voldoening daarvan. Hoe meer ik in iets investeer des te meer krijg ik terug. Zoals ik ook besef dat op weinig of geen inspanning weinig of geen voldoening volgt.

Deze inzet-voldoening formule geldt voor bijna ieder aspect van het bestaan. Het geldt voor taken of relaties van individuele of collectieve aard en of ze krachten aanboren die in ons zitten of van buiten ons komen. Uiteindelijk is ieder van ons verantwoordelijk voor al zijn daden. De consequentie daarvan en de mate waarin wij en anderen profijt hebben van alles wat we doen wordt onmiskenbaar bepaald door de mate waarin wij betrokken zijn op elk niveau.

Een andere invalshoek – EJ Cohen

EJ Cohen is Director of Education aan Finchley Progressive Synagogue, onderwijzer aan Edgware and District Reform Synagoge, bibliothekaris van het Resource Centre Library voor het Department of Education aan het Leo Baeck College en free-lance tolk Amerikaanse gebarentaal.

Het *Bensjen* (Birkat haMazon, hetdankgebed na de maaltijd) is mijn favoriete bracha omdat het mijn zinnen prikkelt. Ik leerde het 40 jaar (oef) geleden in Camp Ramah in Palmer, Massachusetts, U.S.A. Ik had het nooit eerder gehoord en toen ik aan het eind van de zomer daar wegging kende ik het blind uit het hoofd doordat ik er mee was doordrenkt. Ik kan makkelijker leren met een muzikale associatie.

Steeds als ik het uitspreek of zing word ik teruggeplaatst naar de eetzaal (*chadar ochel*) met zijn geuren (af en toe zelfs verrukkelijke!), oorverdovend lawaai en samenklanken van opgewonden stemmen en Joodse kameraadschap. Wanneer ik het uitspreek of zing op de Britse melodieën

bevind ik mij meteen in 'Limmoedstad', op een conferentie of in de huizen van Limmoedniks bij het eten. Muzikale herinneringen brengen zowel tastbare als sterke momenten.

In de sidra van deze week zitten delen van het *Bensjen* (Devariem 8:10) en de tweede alinea van het *Sjema* (Devariem 11:13-21) in een dubbele knaller. De een is de basale aanmaning tot beleefdheid, iets wat we eigenlijk allemaal van onze ouders zouden moeten meekrijgen: als je iets vraagt, zeg je 'alstublieft' en als je iets krijgt 'dank u wel.' Wat we krijgen hoeven we daarom nog niet leuk te vinden. 'Dank je' zeggen is domweg beleefdheid. Soms is dat niet zo eenvoudig, vooral voor kinderen. We hebben allemaal wel eens een niet gewenst of dubbel cadeau gekregen. *Derech erets* (correct gedrag) wil dat we dan toch 'dank je wel' zeggen.

De tweede tekst -die uit Devariem- gebiedt ons wat we als ouders en/of leeraren hebben geleerd aan de volgende generatie door te geven. Om op die manier houden wij in herinning wie we zijn en waar we vandaan komen. *Ledor wador*. We zeggen dan wel 'van generatie tot generatie', maar letterlijk betekent het 'tot generatie en generatie'. In voortdoring. Leer en onderwijs komen van dezelfde woordstam *Lamed mem dalet*.

Of we het nu prettig vinden of niet, in alles wat we doen zijn we een rolmodel. Ik zag hoe mijn 3 jaar oude neefje zijn moeder feilloos aan de telefoon imiteerde en zijn vader nadeed door de draagbare DVD-speler te gebruiken als zijn computer 'om naar zijn werk te gaan'. Hij zegt meestal 'graag' en 'dank je wel' omdat zijn ouders dat doen. De betekenis van deze twee teksten, de tweede alinea van het *Sjema* en het *Bensjen* is dat wij, kinderen van Jisraël 'alstublieft' zeggen (geef ons regen, vruchtbare grond, toekomstige generaties) tegen *Awinoe* -Onze Vader- en daarna zeggen we 'dank u wel' voor alles wat we hebben gekregen. We zijn het ons bewust en betuigen onze dankbaarheid. Simpel.